
Jarosława Dąbrowskiego

Dzielnice: Mokotów

Osiedla: Stary Mokotów

Atrybuty:

Rok utworzenia nazwy: 1951

Opis

Jarosław Dąbrowski herbu Radwan, ps. Żądło (1836-1871) - działacz rewolucyjno-demokratyczny, zwany ze względu na niewielki wzrost "Łokietkiem". Pochodził z Żytomierza, jego krewnym był pisarz Joseph Conrad-Korzeniowski. Jako dziewięciolatek znalazł się w Korpusie Kadetów w Brześciu nad Bugiem, osiem lat później zaś - jako prymus - znalazł się w Petersburskiej Szkole Oficerskiej. Brał udział w wojnie kaukaskiej, a w 1859 roku podjął studia w Mikołajewskiej Akademii Sztabu Generalnego w Petersburgu, gdzie zetknął się z polską konspiracyjną organizacją Koło Oficerskie. W Warszawie znalazł się w 1862 roku, służbowo przeniesiony do stacjonującej tu 4. Dywizji Piechoty. Dość szybko dołączył do działającego tu Komitetu Miejskiego, zostając po kilku miesiącach naczelnikiem miasta Warszawy. Był działaczem stronnictwa Czerwonych, organizatorem Komitetu Centralnego Narodowego (przekształconego tuż przed wybuchem powstania styczniowego w Tymczasowy Rząd Narodowy). Na 14 V 1862 roku planował wybuch powstania antycarskiego, a kiedy termin ten nie doszedł do skutku przeniósł go na 26 VI, jednak i ten termin okazał się nierealny. Zadenuncjowany przez szpiega rosyjskiego został 14 VIII aresztowany i początkowo osadzony w więzieniu przy pl. Saskim a potem przeniesiony do X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej. Swoją proces przeciągał całymi miesiącami, jako pierwszy z osadzonych zdążył tam nawet wziąć ślub. Pierwotnie został skazany na śmierć, jednak wyrok ten zamieniony został na 15-letnią katorgę w kopalni w Nerczyńsku na Syberii. Podczas postoju w więzieniu etapowym w Moskwie udało mu się jednak zbiec i dzięki pomocy przyjaciół przedostać do Paryża, gdzie stworzył Zjednoczenie Emigracji Polskiej. Sam pracował jako kreślarz i wykładowca taktyki wojskowej. Po kapitulacji Francji w wojnie z Prusami w 1870 roku na ulicach jej stolicy wybuchła rewolucja zwana Komuną Paryską. Mianowany został jej naczelnym dowódcą i podniesiony do rangi generała. Zginął podczas obrony XIX i XX okręgu Paryża.

Upamiętnienia:

Brama Straceń Cytadeli Warszawskiej - granitowa tablica pamiątkowa (odsłonięcie - 1 IX 1952).

Do 1954.04.12 (prawdopodobnie od roku 1916) jego imię nosiła znajdująca się w obrębie Cytadeli ul. Trojaka a także dzisiejsze ulice: Hafciarska i Hejnałowa, a 1961.11.24 ul. Fizylierów (nie jest to jednak pewne, gdyż na mapach zachowało się wyłącznie nazwisko) na pewno zaś do 1979.01.01 ul.

Ciekawostki

Powstała z drogi rolnej wsi Mokotów. W XIX w. prowadziła przez ogrody do cegielni. Pod koniec XIX w. była to ulica podmiejska o nazwie ul. Szustra. W 1916 roku została włączona do Warszawy i w latach 20 zabudowana przeważnie willami na odcinku od Puławskiej do Niepodległości. Między ul. Wołoską a Niepodległości w latach 1952-1956 zbudowano osiedle WSM.

Bloki osiedla WSM Mokotów. Powstały w latach 1947-1956 wg proj. Zaslawa Malickiego, Mikołaja Soroki, Stefana Tworowskiego z zespołem w obrębie ul. Dąbrowskiego i Malczewskiego. Lokale przeznaczono dla ok. 10.000 mieszkańców, członków WSM. Jest to ponad 40 budynków.

Nr 7: **kamienica.** Nad wejściem w niszy maleńka kapliczka z figurką Matki Boskiej w niebieskim płaszczu.

Nr 13: **kamienica.** Mieszkał w niej Bogusław Dunin-Borkowski (1911-2000) - farmaceuta, profesor UW, wieloletni dyrektor Instytutu Leków, autor ponad 250 prac z dziedziny farmakognozji.

Nr 25: **Przedszkole nr 142.**

Nr 36: **Dom Gutt-Gutowskiego.** Powstał wg proj. Aleksandra Gutt-Gutowskiego.

Nr 37: **Kamienica Spółdzielni Mieszkaniowej Domy Spółdzielcze.** Powstała pod koniec lat 20 XX w wg proj. Aleksandra Gutt-Gutowskiego.

Nr 40: **Kamienica Wojnarowicza.** Powstała wg proj. Henryka Barucha dla prof. M. Wojnarowicza, wystawiona przez przedsiębiorcę Aleksandra Gutt-Gutowskiego. Po wojnie została wielokrotnie przerobiona.

Nr 51: w tym domu mieszkał **Władysław Broniewski** (1897-1962). Muzeum w mieszkaniu poety. Pamiątkowa tablica na frontowej ścianie budynku, wmurowana w latach 60-tych XX wieku.

Nr 52: Willa. W 1918 roku zamieszkał tu przybyły z Petersburga profesor tamtejszej Akademii Wojennej oraz Instytutu Technologicznego **Stanisław Maciej hrabia Załuski-Krosnowski** (1865-1933) - inżynier chemik, przemysłowiec. Należał do członków Delegacji Pokojowej podpisującej Traktat Ryski, był Komandorem Orderu Polonia Restituta. Po jego śmierci właścicielką domu została Aniela z Krosnowskich Tyszka. Dziś znajduje się tu Fundacja Wolnego Słowa im. Katarzyny i Janusza Miernickich.

Nr 69a: **Blok mieszkalny.** Mieszkała tu wraz z rodziną w niewielkim dwupokojowym mieszkaniu **Maria Zofia Janina Hiszpańska-Neumann** (1917-1980) - graficzka, rodowita warszawianka. Przed wojną studiowała w Akademii Sztuk Pięknych, w trakcie okupacji hitlerowskiej związana była ze związkami Walki Zbrojnej. Aresztowana w 1941 roku znalazła się w obozie Ravensbrück, z którego uciekła po czterech latach. Po powrocie do stolicy zajęła się grafiką książkową, tworząc wiele drzeworytów w technice sztorcowej. Była stałą współpracownicą "Tygodnika Powszechnego" oraz wydawnictwa "Książka i Wiedza". Swoją pracownię z prawdziwego zdarzenia "odziedziczyła" po

profesorze Kazimierzy Karolu Tomorowiczu (1897-1961). Znajdowała się ona w jednym z mieszkań bloku przy ul. Dąbrowskiego 84 B (wówczas ul. Dąbrowskiego 84/90). Wówczas też przeszła stopniowo od miniaturowych, precyzyjnych "sztorcowych" drzeworytów do większych formatów a także zaczęła pracować w innych technikach. W kościele św. Michała przy Puławskiej można zobaczyć m. in. mozaikowego św. Józefa z Jezusem oraz Drogę Krzyżową (w dolnym kościele), nie można zaś zobaczyć Ostatniej Wieczerzy (malowanej na płótnie), gdyż praca ta znajduje się w jakimś magazynie.

Nr 69b: **Kwiaciarnia i restauracja Nei Fiori.**

Nr 71a: **Przedszkole nr 139.**

Nr 72: **Willa prezydenta Starzyńskiego.** Tu projektowano linie metra.

Nr 75: **blok mieszkalny.** Mieszkała tu Janina Brzostowska (1897-1986) - poetka (18 tomików, m.in. "Szczęście w cudzym mieście"), pisarka (powieść "Bezrobotni Warszawy"), tłumaczka poezji Safony i J. Seiferta. Jej sąsiadem był Stanisław Ehrlich (1907-1997) - prawnik i naukowiec, teoretyk państwa i prawa, profesor UW, wieloletni kierownik Katedry Teorii Państwa i Prawa, założyciel miesięcznika Komitetu Nauk Prawnych PAN "Państwo i Prawo".

Nr 75a: **Przychodnia Rejonowo-Specjalistyczna.** W tym domu mieszkał Edward Konrad Ciuk (1909-1995) - profesor geologii, odkrywca i badacz większości złóż węgla brunatnego w Polsce, autor ponad 150 publikacji naukowych.

Nr 84b: **blok mieszkalny.** Swoją pracownię miał tu profesor Kazimierz Karol Tomorowicz (1897-1961) - malarz pejzażysta, wykładowca Akademii Sztuk Pięknych. Na swych płótnach uwiecznił m.in. Chmielno, Stary Sącz i Sandomierz. Po jego śmierci pracownię przejęła mieszkająca nieopodal graficzka Maria Zofia Janina Hiszpańska-Neumann (1917-1980).

Nr 86: **Blok mieszkalny:** Powstał w 1961-2 wg proj. J. Cierpińskiego i W. Grochowskiego. Mieszkał tu Edward Gorol (1930-2003) - artysta rzeźbiarz, medalier, organizator i kustosz Muzeum Numizmatycznego w Mennicy Państwowej, projektant "Orderu Uśmiechu" (1968), Warszawskiego Krzyża Powstańczego (1981), Krzyża Oświęcimskiego (1985) i Medalu Rodła (1985). Jego sąsiadem prawdopodobnie był Janusz Bąkowski (1922-2005) - grafik, malarz, rzeźbiarz, autor eksperymentalnych poszukiwań w technice video.

Nr 118/124: **Blok mieszkalny.** Jego lokatorem był Adam Bahdaj (1918-1985) - pisarz i tłumacz, autor wielu utworów dla dzieci ("Pilot i ja", "Mały pingwin Pik-Pok"), powieści dla młodzieży (m.in. "Wakacje z duchami", "Podróż za jeden uśmiech", "Stawiam na Tolka Banana" - wszystkie sfilmowane) i dorosłych (m.in. kryminałów publikowanych pod pseudonimem Dominik Damian - "Ruda modelka" czy "Portret z paragrafem").

Data nadania nazwy: 1951.04.06. Wcześniej (1916.04.01 - 1951.04.06, choć zapewne nazwa nadana pod koniec XIX w.) nosiła imię Franciszka Szustra.